

Lärare och sociala medier – ett uttalande från Lärarnas yrkesetiska råd

Lärarnas Yrkesetiska råd resonerar och ger rekommendationer om hur lärare kan förhålla sig till ny teknik och sociala medier

Under 2011 förde Lärarnas yrkesetiska råd diskussioner om lärare och sociala medier. Dels i interna diskussioner, dels genom att bjuda in lärare till dialog. Rådets slutsats från dessa och andra erfarenheter i vår lärarvardag är att detta är en levande och i allra högsta grad yrkesetisk fråga.

Använd teknik som förbättrar

Lärares yrkesutövning via sociala medier är en viktig fråga. Ny teknik slår igenom och fler använder sig av digitala kommunikationsvägar. Det är en utveckling som på många sätt underlättar läraryrket men som också ställer krav på nya kompetenser. Rådets utgångspunkt är att lärare bör använda den teknik som kan underlätta arbetet, förbättra undervisningen och utveckla kommunikationen med elever och föräldrar.

Lärare bör enligt yrkesetiken inte bara ta ansvar för att eleverna lär, utan också för vad de lär – och elever behöver idag kunskaper om den digitala teknikens möjligheter, fördelar och risker. Det blir därför utifrån yrkesetiska aspekter viktigt att avgöra i vilken utsträckning och på vilket sätt sociala medier kan användas för att bidra till elevernas kunskapsstillväxt, stödja deras personliga utveckling och skapa goda betingelser för deras lärande, utveckling och förmåga att utveckla kritiskt tänkande. Teknik och användande av sociala medier i sig ska inte vara ett självändamål, utan ett medel att nå skolans demokratiskt fattade mål.

Tekniska förutsättningar behövs

Enligt lärares yrkesetik tar lärare ansvar för att utveckla sin kompetens både när det gäller yrkets utveckling och innehållet i undervisningen. Alla lärare har dock rätt att utöva sitt yrke på ett professionellt sätt som de har kompetens för och känner sig trygga med. I de fall lärare åläggs att använda sociala medier eller andra nya tekniker i yrket, ska de få möjlighet att utveckla adekvat kompetens samt få tekniska förutsättningar för att på ett professionellt sätt kunna bedriva sitt uppdrag. Rädsla och osäkerhet inför det nya får inte heller utgöra ett hinder för utveckling. Lärare ska ha rätt till kompetensutveckling för de arbetsuppgifter de ska utföra.

Rådet anser att detta är ett typexempel på att yrkesetiska frågor stundtals också blir villkorsfrågor. Hur diskuterar vi användningen av sociala medier på skolan, hur stödjer lärare varandra och vilket stöd ger skolledning och huvudman?

Tänk en gång extra

Hur bör då lärare kommunicera med elever och föräldrar via digitala forum? Kommunikation mellan lärare och omvärld sker redan idag på många olika sätt, där sociala medier är ännu en kanal. Vi kan alltså till stora delar tillämpa förhållningssätt vi redan har. Det du anser att alla kan ta del av kan du skriva i ett öppet digitalt forum medan det som bara rör några skriver du enskilt. Dock bör man tänka sig för en gång till innan man skriver, med tanke på att det skrivna ordet har längre livslängd än det talade och att det tolkas utan stöd av kontext och kroppsspråk.

Rådet menar också att de yrkesetiska aspekterna i hög grad aktualiseras när det som sker i sociala medier kan påverka lärarens integritet i förhållande till elever, föräldrar, arbetsgivare, kollegor och allmänhet, men också när det påverkar elevers integritet. Exempelvis ger ibland nätet en känsla av anonymitet och lärare kan därför få veta mer om sina elever än de skulle fått annars. Det är alltid viktigt att den relation som skapas inte får utnyttjas på något otillbörligt sätt och att makt och beroendenaspekter beaktas.

Facebookvän med eleverna?

Många lärare ställer sig frågan – ska man vara "vän" med sina elever och deras föräldrar på nätet?

Huvudsaken är att det val du gör är medvetet utifrån ett yrkesetiskt perspektiv. Ingen annan kan avgöra hur just du ska göra. Lärare bör däremot noga tänka igenom graden av sin öppenhet i sociala medier.

Detta gäller än mer om man själv känner tveksamhet inför gränsdragningen mellan yrkesrollen och den privata sfären. Om lärare däremot känner att de kan behålla sin integritet, har kunskaperna, och kan se yrkesmässiga fördelar för sig själva och kunskapsmässiga fördelar för eleverna finns inget som hindrar just lärare att vara aktiva i sociala medier.

Oavsett vilka ställningstaganden du gör så var noga med att beskriva och tydliggöra dina professionella gränsdragningar och ställningstaganden gällande användningen av sociala medier. Tänk alltid igenom vad det är för information som sprids. Givetvis bör det också beaktas hur ens framträdande i sociala medier kan tänkas påverka samhällets tillit och förtroende för lärarkåren i stort. En möjlighet kan vara att använda två konton där det är möjligt, ett för privat bruk och ett för yrkesmässigt användande.

Agera som i verkliga livet

En annan fråga är hur läraren ska ställa sig till sådant som elever skriver om varandra och andra. Sociala medier blir ibland en skådeplats för misstag och även för rena trakasserier. Rådet menar att man även här måste använda samma etiska ställningstagande som man gör om det som sker utanför nätmiljön. Det du skulle reagerat på och agerat utifrån i det verkliga livet kräver handling även när du stöter på det i ett socialt medium. Utgångspunkten för rådets ställningstagande är yrkesetikens skrivning att lärare i sin yrkesutövning förbinder sig att upprätthålla förtroendefulla relationer med eleverna och med deras föräldrar/vårdnadshavare; att alltid bemöta eleverna med respekt för deras person och skydda varje individ mot skada, kränkning och trakasserier samt påtala och engagera sig mot sådana utvecklingstendenser och handlingar i skola och samhälle som kan skada eleverna.

Även här måste gränsen mellan yrkesutövning och privatperson beaktas. Frågan om nätkränkningar bör även tas upp när vi arbetar med planer mot kränkande behandling. Vi kan notera att Barn- och Elevombudet skriver att ”om kränkningar som begås på elevernas fritid fortsätter i skolan har skolan ett ansvar för att agera”. Lärares vuxennärvaro på nätet kan ju i detta sammanhang också bidra till att förebygga mobbning och kränkande behandling.

Lärarnas yrkesetiska råd ger följande rekommendationer

Diskutera sociala mediers användning på era skolor – frågan behöver kontinuerligt lyftas upp till diskussion och inom detta fält finns det en stor kraft i gemensam reflektion. Dock måste varje lärare slutligen själv ta ställning utifrån yrkesetiska överväganden.

Kräv kompetensutveckling - om du åläggs att använda sociala medier eller andra digitala medier du känner dig osäker inför, ska du efterfråga utbildning. I annat fall riskeras en olycklig situation för både dig och dina elever.

Använd olika konton – ett sätt att undvika svåra gränsdragningar är att använda olika konton där det är möjligt. Om det inte är möjligt går det istället ofta att göra inställningar för olika användare samt bilda grupper som bara inbjudna har tillgång till.

Tänk som du brukar – sociala medier medför ny teknik och fler kontaktytor, i övrigt har litet förändrats mellan dig och din omvärld. Du har fått nya spännande möjligheter att kommunicera med elever och föräldrar, men det du inte skulle sagt annars, ska du inte heller säga nu. Det är också viktigt att ständigt aktualisera yrkesetiska överväganden gällande elevers, föräldrars och lärares integritet.